

L'Ordino de...

Andreu Gaspà Picart

L'Andreu Gaspà, el Saboyano, ens va rebre a casa seva.

L'Andreu Gaspà (Ordino, 1939), de Cal Saboyano, diu que va néixer a la cort. Els seus records comencen a quatre anys, al costat de la mare, l'Encarnació Picart, una dona pallaresa, de Norís, d'aquelles dones pirinenques que es feien càrrec de tot i més. «Quan els homes havien d'anar a Consell i al Comú, qui et penses que s'havia d'ocupar del bestiar, de la casa, dels fills...? No a totes les cases hi havia mosso per ajudar». Va ser una infantesa dolça, i no només per la saca de sucre de 50 kg que tenien a casa, «i deien que era bo pels ossos (riu), no entenc ara què passa amb el sucre». Li encanta la vida al camp i el bestiar, la muntanya. «Jo era feliç quan em deien: avui no podràs anar a escola... A pagès no hi ha festes ni festetes», explica. Gairebé dia sí dia no trepitjava el Casamanya, la seva muntanya favorita; hi anava a acotjar el bestiar. Mentre la mare guarda-

va les vaques, ell feia el mateix amb els cargols, i els feia entrar i sortir...

«A l'abril ja engegàvem el bestiar per péixer. Llavors hi havia moltes ovelles, i mantenien els pins a ratlla. Els animals volen lliber-

tat, i ara està tot massa emboscats. Llavors es tallaven molts arbres i cada casa tenia pins per escalfar-se i totes les cases es feien així». L'Ordino del Saboyano feia olor d'escudella, «cada dia es feia bullir l'olla, en aquest poble, de la bona, amb tocino; sempre menys els diumenges, que es menjava pollastre o conill. Jo sempre he anat tip, però no hi havia tanta abundància, havies d'administrar la vianda». Tampoc no hi faltava la partida

de botifarra, «i tant que jugàvem, al Bar Pons –a Casa Jep de Tor–, partida diària, i allà arreglàvem el món». Un Ordino agrícola i rural al cent per cent, amb petits comerços, botigues de queviures, «suficient pel que necessità-

vem. I ara diuen que no podem menjar tanta carn...». «Esquiàvem als prats, i els primers esquis els vaig fer a la serradora de Cal Nicolau». Se sent orgullós dels seus fills, que continuen la pagesia amb ell, una explotació ramadera de cinquanta vaques, amunt i avall. «No és estrany, és una feina que enganxa, i ho han viscut des de ben petits, igual que jo. Però és dura». Les vacances més llargues que ha fet a la vida va ser amb nou anys, «una

setmana de vacances i un mes de colònies –una paraula que no havia sentit mai abans–; hi vam anar vuit d'Andorra i mai havia estat tants dies fora d'aquí». A la platja, un lloc inhòspit per a ell, on «vas xocant amb tothom».

Els interrogants de l'encaix amb Europa no el deixen indiferent: les pressions, les normatives i els canvis que s'intueixen, «si cau el tabac tindrem moltes dificultats per tirar endavant la ramaderia. No sé què ens han de venir a explicar». Però l'Andreu Gaspà no es deixa impressionar fàcilment, ja n'ha viscut unes quantes, de crisis pageses i ramaderes. Tampoc l'impressionen etiquetes com la de biosfera, «els pagesos ja fem la biosfera, i tenim cura del medi ambient, és la nostra feina».

Com a home de la terra, també va passar per la vida política del seu poble, d'on va ser segon cònsol, i del país, com a conseller general amb vot per la Cons-

titució. Es defineix com a conservador i es mira amb reserves la tendència actual de fer aliances entre partits. «No acabo d'entendre que es diguin el nom del porc i l'endemà s'abracin, però ara és així». Va estar molt orgullós que la seva filla Berna entrés com a segona cònsol, com ho havia estat ell, i també que fos subsíndica. A Cal Saboyano ja hi ha vuit dones, i la Sara li acaba de portar un besnet. «La dona és el pilar d'una casa perquè funcioni. Per descomptat que hi estic a favor, dels drets de la dona, però cadascú ha de tenir el seu paper perquè tot rutlli. L'any 70 vam haver d'anar a buscar-les per anar a votar», recorda. El Saboyano no s'ha perdut la visita d'Emmanuel Macron, ni la de cap altre copríncep. «Molt simpàtic, el Macron, però el que més em va impressionar va ser el general De Gaulle. Aquell home imposava només de veure'l, es veia una autoritat».

És difícil parlar dels pares, del que signifiquen per a cadascú de nosaltres, en unes poques línies. És un fet ben sabut que els fills estimen molt els seus pares, però no per això deixa de ser important demostrar-los-hi, cosa que segurament no fem gaire sovint.

Què puc dir del meu pare? Un típic andorrà, una persona humil, senzilla, treballadora, pràctica i molt tossuda i cridaire –a casa sempre diem: si no crida és que està malalt.

Un home que s'ha sabut adaptar al temps i ha passat de llaurar amb un parell de vaques a fer-ho amb el tractor. Un home amb visió de futur, sempre barrinant. Un home de pau, d'arreglar les coses parlant, de paraula, que troba solucions per a tot, que no es rendeix mai, que quan era petit, abans d'anar a l'escola al matí, primer pujava a la borda de la Uina a donar de menjar al bestiar i després anava a classe, això sí, amb un tros de fusta sota el braç per poder-se escalfar, com la resta de companys.

Ell ha vist un Ordino sense carreteres, ni cotxes, ni calefaccions, ni comoditats com les d'avui, i no s'ha queixat mai. Ara ens queixem per tot!

Un exemple a seguir... M'agradaria ser com els meus pares, perfectes, malgrat totes les seves imperfeccions.

De pares bons n'hi ha molts, però de bons pares pocs. Gràcies, papa, per ser totes dues coses.

Àlex Gaspà Bringueret